

ОТЧЕТ

за дейността на Националната академична мрежа на БАН за 2019 г.

През отчетния период следвайки главната цел на Националната академична мрежа в зависимост от специфичните условия на регионите дейностите на регионалните академични центрове се осъществяваха при тясното взаимодействие на научни институти на БАН с Общински и Областни структури, университети на територията на региона, бизнес, музеи, училища, читалища.

През 2019г. година бяха подписани Меморандуми за сътрудничество между Българска Академия на Науките и Общините Плевен, Бургас и Русе, с които се продължава сътрудничеството, заложено в предишни Меморандуми, подписани през 2014 г..

Фото 1 Подписване на меморандум за сътрудничество между Българската академия на науките, представлявана от Председателя акад. Юлиан Ревалски с Община Плевен, представлявана от Кмета Георг Спрартански

Фото 2 Подписване на меморандум за сътрудничество между Българската академия на науките, представлявана от Председателя акад. Юлиан Ревалски с Община Бургас, представлявана от Кмета Димитър Николов и Областна администрация Бургас, представлявана от Областния управител Вълчо Чолаков

През месец март 2019 г., Медицински университет – Плевен бе домакин на Деня на биомедицината, който се проведе под патронажа на Председателя на БАН акад. Юлиан Ревалски и Кмета на Община Плевен Георг Спартански. Научният форум се организира от Регионалния академичен център, Плевен с подкрепата на БАН в тясно сътрудничество с Националната академична мрежа.

Фото 2 Ден на биомедицината

От 31 октомври до 2 ноември 2019 г. в Медицински университет – Плевен се проведе Юбилейна научна конференция – „45 години на висшето училище в Плевен“, с участието на Българска академия на науките. Научният форум беше посветен на 150-годишнина от създаването на БАН и се осъществи под почетния патронажа на академик Юлиан Ревалски. В Юбилейната конференцията Българска академия на науките взе участие със самостоятелна научна секция „Биомедицина и нанотехнологии“, рамките на която учени от Института по електроника изнесоха доклади за приложението на тъканното инженерство и нанотехнологиите в областта на биомедицината.

Фото 3 Юбилейна научна конференция – „45 години на висшето училище в Плевен“

През месец Май в град Казанлък се проведе научна конференция „Българската маслодайна роза – история, традиции, наука“, посветена на 150 години Българска Академия на науките. Основен организатор на форума бе Регионален академичен център, Казанлък, в който активно участие взеха учени от ССА и БАН. В рамките на два дни представители на академичната общност в България представиха свои доклади и научни разработки: „Автентичност и качество на ароматични продукти на български рози - бърза оценка чрез традиционни инструментални методи и „електронно обоняние“ – лектор проф. дхн Людмил Антонов, Институт по органична химия – БАН; „Българското розово масло – уникален етнофармакологичен ресурс“ представена от доц. Милка Милева от Института по микробиология при БАН,; „Медицински видове от българската флора, съхранявани в колекцията на ИРГР – Садово, и възможности за тяхното практическо използване“ с лектор доц. Катя Узунджалиева; „Изследователски програми и постижения на Института по овощарство – Пловдив“ представена от проф. Заря Ранкова; „Постиганията на ИРЕМК в селекцията на ароматни и медицински растения“ с лектор гл. ас. Ана Добрева от Института по розата.

През месец септември във Велико Търново се проведе кръгла маса на тема „Институтите на БАН във Велико Търново – тенденции и перспективи“, посветена на 150 годишнината на Българската Академия на Науките. Срещата бе организирана от Регионалния академичен център, В. Търново. От страна на БАН участие взеха чл.-кор. Костадин Ганев, заместник-председател на БАН, акад. Димитър Димитров, акад. Петър Кендеров, доц.д-р Петко Христов, директор на ИЕФЕМ, проф. дмн Петър Бойваленков, зам. директор на ИМИ, доц. д-р Людмила Кабаиванова, научен секретар на ИМ „Стефан Ангелов“, както и колегите, работещи в звената на БАН във Велико Търново. Бяха представени институти и техните звена във Велико Търново - ИМИ (Институт по математика и информатика), ИР (Институт по роботика), ИМ (Институт по микробиология). Обсъдиха се възможности за разширяване на присъствието на БАН в града, по точно създаване на звено към ИЕФЕМ, а също и възможностите за сътрудничество с Великотърновския университет. Проведе се ползотворна дискусия с участието на представителите на БАН и гости от академичната общност на града. Засегнати бяха темите за научната инфраструктура, националните и международни проекти. Зам.-председателят на БАН чл.-кор. Ганев представи пред участниците целите и задачите пред Националната академична мрежа като механизъм за връзка на академията с научните, образователни, културни институти и бизнеса в различните региони на страната. Инициаторът и главен

организатор на Ученическия институт по математика и информатика на БАН акад. Петър Кендеров обърна внимание на младежката дейност към академията и на развитието на образователната система в България.

Регионалният академичен център, Русе бе съорганизатор на форум на тема: „Съвременните предизвикателства пред осъществяването на регионалните политики 2021-2027“. Участие във форума взеха Пенчо Милков, Кмет на Община Русе, Андрей Громов, Генерален Консул на Руската федерация в България в град Русе, представители на Българската академия на науките, преподаватели от Русенски университет „Ангел Кънчев“. На форума се обсъдиха проблеми на социалното и бизнес развитие на Русе и региона. Изключително интересни за присъстващите бяха презентациите на учени от БАН „Изграждане на АЕЦ Белене - нуждата от нови енергийни мощности“, с лектор инж. Антон Иванов, член на експертния екип на Института за икономически изследвания при БАН, разработил проекта „Национална стратегия в областта на енергетиката, с фокус върху електроенергетиката, с визия до 2050 г.“, а също и „Аспекти на развитието на земеделието и селските райони“ представен от доц. Огнян Боюклиев от Института за икономически изследвания при БАН.

Регионален академичен център на БАН, Бургас заедно с Търговско индустриална камара, Бургас организираха шеста поредна среща "Жените от науката и бизнеса". В нея участие като лектори взеха акад. Димитър Димитров и акад. Атанас Атанасов, членове на САЧК на БАН. Академик Атанас Атанасов изнесе лекция на тема „Българското земеделие, здравето и дълголетие". Като Управител на Съвместен геномен център към СУ „Св. Кл. Охридски” и учен в областта на генното инженерство, той говори за новите технологии, здравословното хранене и възможностите за повишаване качеството на човешкия живот. Академик Димитър Димитров, представи своята и тази на науката гледна точка за „Ролята на преговорите при разрешаване на конфликти“. Лекциите предизвикаха много въпроси, становища и интересни дискусии сред присъстващите. В срещата, взеха участие повече от 60 делови жени, представители на бизнеса и науката, институциите и обществения живот на Област Бургас.

Регионалният академичен център Пловдив заедно с Регионалният исторически музей организира и юбилейна сесия „Иван Евстратиев Гешов – велик пловдивчанин, значима личност от края на българското Възраждане, строител на съвременна България“, посветена на 150-годишнината на Българска академия на науки. Повод за провеждането на юбилейната сесия е 170-ата годишнина от рождението Иван Евстратиев Гешов.

В сесията взеха участие Александър Държиков, Зам. Кмет „Култура и туризъм“ на Община Пловдив и чл. кор. Константин Хаджииванов, Зам. Председател на БАН, д-р Стефан Шивачев – директор на Регионалния исторически музей в Пловдив, доц. Даниел Вачков – директор на Института за исторически изследвания на БАН. Докладите бяха посветени на живота и делото Иван Евстратиев Гешов като Председател на Българското книжовно дружество (1898 – 1911) и на Българската академия на науките (1911 – 1924).

Регионалният академичен център Монтана организира и проведе на Ден на българската наука в Монтана на тема "Българският Северозапад в историческите изследвания", посветен на 150-годишнината от основаването на Българската академия на науките. Доклади на форума изнесоха акад. Ячко Иванов и чл.-кор. проф. дин Александър Костов - Института по балканистика с център по тракология при БАН(ИБЦТ). Академик Иванов представи историята на академичния на Северозападна България. Също така направи дарение от книги на читалището и училища в Монтана. В рамките на Деня на

българската наука в гр. Монтана беше представен сборникът „Българският Северозапад в Европа – история и култура“. Той е първото издание на новооткрития филиал на Института за балканистика с Център по тракология при БАН в град Монтана. Сборникът включва десет статии и студии на учени от ИБЦТ – БАН, Регионалния исторически музей Монтана и Държавен архив, Монтана, които разказват за културното, социалното, икономическото и технологичното богатство на град Монтана и региона, започвайки със съкровището от Якимово и стигайки до традициите в опазването на културно-историческото наследство днес. Сборникът се посвещава на 150-годишнината от основаването на Българската академия на науките.

Регионалният академичен център Добрич организира и провежда Международна конференция „Науката в полза на бизнеса“, посветена на 150 години от създаването на Българска Академия. В конференцията взеха участие учени от Великобритания, Русия, Украйна и България. Изнесени бяха 40 научни статии в четири различни секции „Образователен мениджмънт, Икономика и управление, Туризм и „Студентско научно творчество“.

Пленарният доклад бе изнесен от академик Ячко Иванов, в който бяха представени предизвикателствата на 4 –та индустриална революция, решаването на неотложните екологични проблеми и осигуряването на устойчиво развитие.

Фото 4 Юбилейна научна конференция – Международна конференция „Науката в полза на бизнеса“ в Добрич

Регионалният академичен център в Габрово взе активно участие в организацията и провеждането на Европейски ден на индустрията „Интелигентна, иновативна и устойчива индустрия“ през февруари 2019 и на Международен семинар на тема: Индустрия 4.0 в контекста на Платформата за обмен на знания (KER) на ЕК, проведен през септември.

Фото 5 Международен семинар Индустрия 4.0 организиран от РАЦ, Габрово

Регионалният академичен център, Стара Загора активно участва в организиране и провеждане на кръгла маса за обсъждане на стратегия и визия за Икономическо развитие на Стара Загора и региона и на развитието на биоикономиката в Област Стара Загора. В партньорство с БАН и Тракийски университет РАЦ, Стара Загора организира и проведе на кръгла маса „Дигитализация и Индустрия 4.0“.

Фото 6 Кръгла маса в РАЦ Стара Загора „Дигитализация и Индустрия 4.0“

Регионалният академичен център, Разград взе участие в организирането и провеждането на научен семинар в направление ”Нови материали и нанотехнологии” и в конференция с международно участие „Нови индустрии, дигитална икономика, общество - проекции на бъдещето - II”. В научните форуми взеха участие учени от Института по физикохимия – БАН София, преподаватели и студенти и представители на бизнеса от региона

В Регионалния академичен център, Бургас се експозира изложба, посветена и 150 години БАН и на 1150- годишнината от Успението на Константин-Кирил Философ "И нему да бъде слава и чест, и почит..." . Експозицията представи 6 оригинални икони на съвременни български иконописци и 15 постера, възпроизвеждащи образите на Кирил и Методий, техните ученици и княз Борис, пречупени през авторския поглед на художници от края на XIX и първата половина на XX в.. Изложбата бе открита с лекцията "Св. Кирил и Методий в културата на България и Европа" изнесена от проф. Славия Бърлиева, директор на КМНЦ-БАН. Сред присъстващите на откриването бяха Дяна Саватова – зам.-председател на Комисията за култура при Народното събрание и Ася Пеева – член на Комисията по образование, зам.-кметът по културата и образование Йорданка Ананиева, директорът на Филиала на НХА в Бургас проф. Георги Янков, директорката на Регионалната библиотека в Бургас Мария Бенчева, директори, учители и ученици от бургаски училища, носещи името „Св.Св. Кирил и Методий“ и журналисти. Деца от читалище „Кирил и Методий“ изнесоха поздравителен концерт към гостите.

Фото7 Изложба "И нему да бъде слава и чест, и почит"

Регионалният академичен център Бургас е съорганизатор на XIX Национален симпозиум „Полимери” 2019 с международно участие. В научният форум взеха участие учени от 8 страни и 3 континента: Япония, Гърция, Холандия, Словакия, Румъния, Турция, САЩ и България. Учените обсъдиха най-новите открития и разработки в областта на химията на полимерите, материалите и технологиите, като фокусът тази година е поставен върху напредъка в синтеза и характеризиране на полимерите; полимерно инженерство, обработка и рециклиране; полимерни наночастици и нанокompозити; биополимери и био-свързани материали; иновативни технологии и приложения; моделиране и теория на реакцията.

Институтът по математика и информатика при Българска академия на науките, под патронажа на ЮНЕСКО и Община Бургас организираха Деветата международна конференция „Цифрово представяне и опазване на културно и научно наследство“ – DiPP2019. Съорганизатори на събитието бяха Регионален академичен център, Бургас, Регионален исторически музей, Бургас, Бургаски свободен университет. Конференцията представи иновации, проекти, научни и научно-приложни разработки в областта на цифровото документиране, архивирането, представянето и запазването на световно и национално материално и не-материално културно и научно наследство. Форумът демонстрира иновативни технологии и прототипи, включително дигитални архиви, виртуални музеи и дигитални библиотеки, които са резултат от установени практики и постижения в областта. Представителите на публични и специализирани библиотеки, музеи, галерии, архиви, центрове, както национални, така и чуждестранни изследователски институции и университети участваха и размениха опит, идеи, знания и най-добри практики в тази сфера. В рамките на конференцията Регионалният академичен център, Бургас организира представяне на Пекинският университет Ренмин.

Регионалният академичен център Бургас е съорганизатор на Международната научна конференция „Културното наследство на Странджа – богатство, рискове, предизвикателства“ с участието на повече от 20 учени от областта на културата от България, Гърция и Норвегия. На форума бяха представени бяха научни доклади за историята на

Странджа в периода на Античността и Средновековието, археологическите проучвания в региона, иконните и ръкописно-документалните богатства на Странджанския край, нестинарската традиция у нас и в Гърция.

В Бургас регионалният център организира провеждане на „Нощ на учените“, в която взеха участие. Димитър Николов, Кмет на община Бургас, акад. Веселин Дренски - директор на Институт по математика и информатика на БАН и проф. Сотир Сотиров - зам. Ректор на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“. При откиване на събитието проф. д-р Севдалина Турманова изнесе лекция на тема „Полимерните замърсители-тихата заплаха за човечеството“. Академик Дренски обяви създаването на изнесена лаборатория на Института по математика и информатика при БАН, която ще се структурира през 2020г. в Бургас. Тя ще се занимава с дигитализация и технологии за е-общество. В лабораторията ще работят учени от Бургас, а главната цел е тя да служи за база за изграждането на млади учени и налагането на града като водещ И.Т. хъб.

Регионалният академичен център, Шумен организира редица мероприятия за популяризиране на астрофизиката и постиженията в тази област сред ученици, студенти и докторанти: национална научна конференция с международно участие „Природни науки“ и студентски научни конференции „От атома до Космоса“ и +Екология и околна среда“. Бяха проведени: наблюдение на зимното звездно небе и Марс с ученици от гимназиите; експозирана изложба „Жените в астрономията“ с презентация; празник на пролетното равноденствие с деца от детските градини; концерт „Музиката на Космоса“ в навечерието на Деня на космонавтиката; конкурс за деца за рисунка на тема „Ограничаване на светлинното замърсяване“ по случай Деня на светлината; наблюдение на Слънцето по повод 100 г. от пълното слънчево затъмнение и презентация за Общата теория на относителността; нощно наблюдение на лятното небе и Юпитер за ученици V-VI кл. по повод края на учебната година; празник на лятното слънцестоене с деца от летните занимални в Шумен; експозирана изложба „100 астрономически изображения“; наблюдение на частичното Лунно затъмнение; нощно наблюдение на Луната и Сатурн по повод 50 г. от кацането на човек на Луната; наблюдение на пасажа на Меркурий.

Регионалният академичен център, Шумен работи съвместно с Института по астрономия на БАН по изпълнението на проект от Пътната карта на националната научна инфраструктура.

В Регионалният академичен център, Варна във връзка с честването на Международния ден на Черно море и 150 та годишнина на Българската академия на науките през месец октомври 2019 г. в Института по океанология, се проведе семинар на тема: „Координатни и височинни системи в Република България – приложение в морската практика за устойчив син растеж“, с участието на представители на Морска Администрация, Военно Морския Флот и ВУЗ. Експозирана бе изложба в централното фоайе на БАН за ролята на научно изследователския кораб „Академик“, чиято 35 годишнина беше чествана. През месец септември 2019 регионалният център, Варна взе участие в „Европейска нощ на учените“, в рамките на които учени представиха научни достижения по забавен и достъпен начин пред широката общественост. Събитието е посветено на 150-тата годишнина на Българска Академия на Науките, 100 години от създаването на Международния астрономически съюз, 35 години НИК „Академик“ и 45 години от откриването на първата експозиция в Етнографски музей, Варна.

Регионалният академичен център, Велико Търново беше съорганизатор на петата научна конференция с международно участие „Културно-историческо наследство: опазване, представяне, дигитализация“ (KIN2019). Основни организатори са Българска

академия на науките (Институт по математика и информатика, Национален археологически институт с музей и Научен архив), СУБ, клон Велико Търново. Конференцията бе посветена на 550 г. от връщане мощите на св. Йоан Рилски от Търново в Рилския манастир и 150 г. от създаването на Българска академия на науките, както и на 150 г. от основаването на Читалище „Надежда - 1869“. Основни направления на конференцията са опазването, дигитализацията и представянето на културно-историческото наследство. Основен акцент на KIN2019 бяха съвременните изследователски тенденции и иновативни приложения в тази широкоспектърна област, както и българският опит в представянето и дигитализацията на научно и културно наследство.

Регионалният академичен център, Велико Търново се включи в организационния комитет на научния интердисциплинарен семинар „Информационно общество“ който е форум за научни дискусии и инициативи, свързани с приложенията на съвременните технологии и иновации в хуманитарните и други науки. Доклад на форума на тема „Жените в математиката“, бе изнесен изнесен от проф. дмн Стефка Буюклиева.

През месец април 2019 г. в Долна Митрополия се проведе Годишната международна конференция на факултет „Авиационен“. Съорганизатори на международната научна конференция бяха Регионалният академичен център – Плевен, факултетът „Системи за авиационна сигурност“ на Военновъздушната академия „Хенри Конда“ в Брашов, Република Румъния, факултетът „Национална сигурност“ на Университета по военни науки във Варшава, Република Полша, Съюзът на учените в България – клон Плевен. Във форума участваха проф. дфн Петър Петров – главен координатор на Националната академична мрежа и доц. Теодора Вълва, координатор на РАЦ – Плевен и член на Международния научен комитет на конференцията. Бяха представени над 70 научни доклада в девет основни направления.

Регионалният академичен център, Смолян взе активно участие в проучвания на екологията в Смолянска община и област. Резултати от "Начално обследване на екологичната полезност към човешкото здраве на зададени туристически места в област Смолян" бяха представени пред Регионалния съвет за развитие на Южен централен район на заседанието в гр. Пловдив през април 2019 г..

Регионалният академичен център, Сливен заедно с Община Сливен проведеха кръгла маса през м. юни „Бизнес и културен туризъм“, в рамките на която бяха обсъдени проблемите и набелязани направленията за развитие на културният туризъм в Сливен и Сливенският регион.

Регионалният академичен център, Враца в партньорство с Търговско промишлена палата Враца и РУО на МОН във Враца проведе координация на дейността по подобряване на професионалното обучение в област Враца чрез продължаване внедряване на пилотния модел за „Учене чрез практика и работа,“ както и на последващи действия през 2019 г.. Организира срещи-дискусии на тема „Професионалното образование – роля на заинтересованите страни, възможности за подкрепа“ с участие на общините, бизнеса, професионалните гимназии във връзка с План прием 2019-2020 учебна година.

През 2019г. Регионалните центрове в тясно сътрудничество с наученият архив на БАН и регионални културни институции експозираха редица изложби: „Жените в науката“(РАЦ-Велико търново, РАЦ-Казанлък, РАЦ-Плевен, РАЦ, Добрич); „Акварели“, посветена на 150 г. читалище „Надежда 1869“(РАЦ Велико търново); „По пътя на мощите на св. Йоан Рилски“. Поклонническо пътуване до Ивановски скални манастири, манастира „Свето Преображение“ на първия търновски патриарх св. Йоаким“(РАЦ Велико търново);

Регионалният академичен център, Смолян се включи в подпомагане организирането и откриването на изложба в Държавен архив-Смолян по повод 140 г. от Търновската конституция.

Регионалният академичен център, Монтана организира съвместно с Държавен архив – Монтана на документална изложби: „Емблеми на Северозапада”, посветена на 9 юни - Международен ден на архивите; „Безпределният космос на човешкия ум. Виден Табаков (1919 – 2015 г.)”. Проф. Виден Табаков е българинът, който се включва в екипа на Вернер фон Браун и допринася за кацането на Нийл Армстронг на Луната и за развитието на космическата програма на САЩ; „Св. св. Кирил и Методий” и представяне на книга на Катерина Дюлгерова за църквите в Долна и Горна Вереница; „Памет за Радичков, прожекция на документалния филм на режисьора Димитър Петков „Черкаски хроники“ . Регионалният академичен център, Монтана експозира изложба посветена на основните моменти от живота и дейността ученият, историк Марин Дринов - основател и председател на Българското книжовно дружество. Експозицията включва документи и фотографии от личния му архив, от фондове на негови съвременници, както и от фонда на Българското книжовно дружество.

Регионалните академични центрове в Казанлък и в Добрич, експозираха изложба „Руско-турската освободителна война (1877 – 1878) и Освобождението на България в гравюри” по повод 3 март – национален празник на Република България.

Регионалният академичен център, Плевен е съорганизатор на изложба „Самолетостроенето в България“, в рамките на Юбилейната международна конференция „45 години на висшето училище в Плевен“ и 150 години БАН.

Регионалният академичен център, Враца експозира изложбите „Френско-български културни връзки“ и „Образи и щрихи от Голямата война. 100 години от участието на България в Първата световна война“. Изложбата бе открита през май 2019 г., по повод Деня на Европа. След нейното откриване беше представен документален филм с игрални епизоди за живота на големия български патриот генерал Владимир Вазов. Героят от битките при Дойран през Първата световна война остава в историята на Европа като „непобеденият генерал“.

През месец юли 2019 г. във Враца с участието на регионалният академичен център и Фондация „Тодор Рачински“, бе открит паметен знак на Тодор Рачински, по повод 90-годишнината от рождението на известния врачанин, научен работник и селекционер. Постаментът бе открит на официална церемония от кмета Калин Каменов, председателя на Фондация "Тодор Рачински" – Младен Цолов и внукът на агронома – Николай Рачински.

Националната академична мрежа взе активно участие чрез регионалните си академични центрове в Благоевград, Враца, Монтана, Габрово и Пловдив в подготовката и подаване на проектни предложения за създаване на Регионални иновационни центрове.